

Länsstyrelsen i Jämtlands läns föreskrifter om vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter för Hammarstrands vattentäkt i Ragunda kommun;

23FS 2024:8

Utkom från trycket
den 12 juni 2024

beslutade den 10 maj 2024.
(9108-2020)

Länsstyrelsen föreskriver med stöd av 7 kap. 21 § miljöbalken att fastställa skyddsområde för Hammarstrand vattentäkt, Ragunda Ragundabotten 1:1120 mfl, Ragunda kommun. Skyddsområdet är indelat i vattentäktzon, primärzon och sekundärzon. Skyddsområdets utbredning framgår av bifogad karta, se bilaga 1.

Länsstyrelsen meddelar med stöd av 7 kap. 22 § miljöbalken att följande skyddsföreskrifter ska gälla inom skyddsområdet. Föreskrifterna ska gälla för befintlig och eventuellt tillkommande verksamhet. I samband med detta upphävs nu de delar i äldre vattendom som reglerar skyddsområden och skyddsföreskrifter för grundvattentäkten i Hammarstrand (MVD A 4/70).

Föreskrifterna gäller omedelbart även om beslutet (9108-2020) överklagas.

AVDELNING I. SKYDDSFÖRESKRIFTER

Tillämpningsområde

Dessa föreskrifter gäller inom det skyddsområde som angivits på upprättad skyddsområdeskarta, bilaga 1.

Syftet med vattenskyddsområdet och tillhörande föreskrifter är att skydda livsmedlet, dricksvatten mot verksamheter och markanvändning som kan påverka grundvattnets kvalitet och uttagskapacitet negativt.

Vid en prövning av verksamheter inom skyddsområdet ska verksamheten prövas individuellt mot vattenskyddsområdets syfte. Hammarstrands vattenskyddsområde med tillhörande föreskrifter har sin grund i Miljöbalken.

Mål och syfte

Vattenskydd enligt miljöbalken syftar ytterst till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar att förvalta naturen väl.

Syftet med vattenskyddsföreskrifterna är olika i de olika skyddszonerna:

- För vattentäktsszonen anger föreskrifterna att all annan verksamhet än vattentäktsverksamhet är förbjudet.
- För den primära skyddszonen syftar skyddsföreskrifterna till att ge rådrum att hinna agera i händelse av akut förorening.
- För den sekundära skyddszonen syftar skyddsföreskrifterna till att en hög vattenkvalitet bibehålls eller förbättras.

Zonindelning av vattenskyddsområde

Vattenskyddsområdet delas in i vattentäktsszon, primär och sekundärskyddszon. Omfattningen av det planerade vattenskyddsområdet samt avgränsningarna för skyddszonerna framgår av upprättad skyddsområdeskarta, bilaga 1. Avgränsningen utgår från underlag gällande geologi, hydrogeologi och transport/uppehållstider.

Vattentäktsszon

Utgörs av området närmast råvattenbrunnarna. Vattentäktsszonen får endast disponeras av vattentäktsinnehavaren.

Primärskyddszon

Den primära zonen utgöra ett område med en uppehållstid på minst 100 dygn.

Sekundärskyddszon

Skyddszonen omfattar ett område vars yttre gränser motsvarar cirka 365 dygns uppehållstid i akviferen.

1§ Vattentäktsszon

Vattentäktsszonen får endast disponeras av vattentäktsinnehavare för vattentäktsverksamhet.

2§ Petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor

Primär skyddszon

Lagringsplatser för petroleumprodukter och andra kemiska produkter får inte etableras.

Beläggningsarbeten med bitumen/asfalt som omfattar en sammanhängande yta större än 100 m² skall anmälas till kommunens bygg- och miljönämnd.

All övrig hantering av petroleumprodukter och andra kemiska produkter i större mängd än sammanlagt 150 liter är förbjuden, med undantag för tankning av fordon och transportmedel, transport av petroleumprodukter och andra kemiska produkter, drift av den kommunala vattenförsörjningen samt drivmedel i fordon, transportmedel och arbetsmaskiner. Undantag gäller för reservelverk där hela reservelverket placeras i sekundärt skydd för petroleumprodukter.

Vid all övrig hantering av petroleumprodukter och andra kemiska produkter i mindre mängd än sammanlagt 150 liter får respektive behållare innehålla maximalt 25 liter.

Fordonstvätt med avfettningsmedel eller liknande produkt på andra platser än som speciellt anordnats för detta ändamål är förbjuden.

Sekundär skyddszone

Hantering av petroleumprodukter och andra kemiska produkter i större mängd än sammanlagt 150 liter kräver tillstånd av kommunens bygg- och miljönämnd med undantag för tankning av fordon, transport av petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor, drift av den kommunala vattenförsörjningen samt drivmedel i fordon, transportmedel och arbetsmaskiner.

Undantag från tillståndsplikt för brandfarliga vätskor gäller om verksamheten redan tillståndsprövats enligt lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor. Undantag gäller för reservverk där hela reservverket placeras i sekundärt skydd för petroleumprodukter.

Hantering av bitumenhaltig vägbeläggning i samband med underhållsarbeten är undantaget tillståndsplikt.

Fordonstvätt med avfettningsmedel eller liknande produkt på andra platser än som speciellt anordnats för detta ändamål är förbjuden.

§3 Bekämpningsmedel, växtnäringsämnen och djurhållning

Primär skyddszone

Hantering av kemiska bekämpningsmedel är förbjudet. Undantaget från förbudet är genomgående transport.

Spridning av slam eller urin från reningsverk eller enskild reningsanläggning är förbjuden.

Yrkesmässig lagring eller spridning av gödsel eller andra växtnäringsämnen kräver tillstånd av kommunens bygg- och miljönämnd.

Djurhållning av två (2) djurenheter eller mer kräver tillstånd av kommunens bygg- och miljönämnd, till den del djurhållningen inte omfattas av tillståndsplikt enligt annan lagstiftning.

Sekundär skyddszone

Hantering av kemiska bekämpningsmedel kräver tillstånd av kommunens bygg- och miljönämnd. Undantaget från krav på tillstånd är genomgående transport samt, när det gäller normalt hushållsbruk.

Spridning av slam eller urin från reningsverk eller enskild reningsanläggning kräver tillstånd av kommunens bygg- och miljönämnd.

§4 Avlopp och avloppsanläggningar

Primär skyddszone

Ny infiltrationsanläggning för hushållspillvatten är förbjuden. Renovering av befintlig avloppsanläggning kräver tillstånd hos kommunens bygg- och miljönämnd.

§5 Upplag och deponier

Primär skyddszon

Upplag av bark, flis, spån, timmer och liknande är förbjudet. Upplag med en varaktighet om maximalt ett år är undantaget förbudet men kräver tillstånd av kommunens bygg- och miljönämnd. Lagring av brännved för husbehov är undantaget från förbud och tillståndsplikt.

Upplag av avfall, förorenade massor eller massor med okänd miljöstatus är förbjudet. Upplag av trädgårdsavfall, rena jordmassor eller motsvarande är undantaget från förbudet.

Upplag av snö som härrör från trafikerade ytor utanför den primära skyddszone är förbjudet.

Upplag av asfalt och oljegrus är förbjudet.

Upplag av vägsalt, saltinblandad sand eller saltinblandat grus är förbjudet.

§6 Vägar, väghållning och terrängkörning

Primär skyddszon

Nyanläggning av väg kräver tillstånd av kommunens bygg- och miljönämnd. Nyanläggning av statlig väg som prövas genom vägplan enligt Väglag (1971:948) eller järnväg som prövas genom järnvägsplan enligt Lag (1995:1649) om byggande av järnväg är undantaget tillståndsplikt hos kommunens bygg- och miljönämnd.

Spridning av vägsalt för halkbekämpning eller dammbindning kräver tillstånd av kommunens bygg- och miljönämnd. Spridning av saltinblandad sand och saltinblandat grus med maximalt 4% salt är undantaget tillståndsplikten.

Sekundär skyddszon

Spridning av vägsalt för halkbekämpning eller dammbindning kräver anmälan till kommunens bygg- och miljönämnd. Spridning av saltinblandad sand och saltinblandat grus med maximalt 4% salt är undantaget tillståndsplikten.

§7 Tåktverksamhet och andra markarbeten

Primär skyddszon

Materialtåkt och husbehovståkt är förbjuden.

Återfyllning med massor som medför risk för förorening av yt- eller grundvatten är förbjudet.

Maskinella schaktnings- och grävningsarbeten samt sprängning, borrhning, pållning, spontning och andra liknande arbeten kräver tillstånd av kommunens bygg- och miljönämnd. VA-huvudmannens reparation och underhåll av ledningar är undantaget tillståndsplikten. Mindre grävarbeten är undantaget tillståndsplikten.

Sekundär skyddszon

Materialtäkt är förbjudet, med undantag för husbehovstäkter vilka kräver tillstånd av kommunens bygg- och miljönämnd.

Återfyllning med massor som medför risk för förorening av yt- eller grundvatten är förbjudet.

§8 Energianläggningar och anläggningar för utvinning av grund- och ytvatten

Primär skyddszon

Ny anläggning för lagring av och utvinning av värmeenergi eller kyla från berg, jord, grund och ytvatten är förbjuden. Utvidgning eller ändring av befintlig tillståndsgiven anläggning för lagring och utvinning av värmeenergi är tillståndspliktig.

Ny anläggning för uttag av vatten från berg och jord är förbjuden. Undantaget från förbudet är ny sådan anläggning för den allmänna vattenförsörjningen.

Sekundär skyddszon

Ny anläggning för lagring av och utvinning av värmeenergi eller kyla från berg, jord, grund och ytvatten kräver tillstånd från kommunens bygg- och miljönämnd. Utvidgning eller ändring av befintlig tillståndsgiven anläggning för lagring och utvinning av värmeenergi är tillståndspliktig.

Ny anläggning för uttag av vatten från berg och jord kräver tillstånd av kommunens bygg- och miljönämnd. Undantaget från tillståndsplikten är ny sådan anläggning för den allmänna vattenförsörjningen.

§9 Skogsbruk

Primär skyddszon

Skogsavverkning skall anmälas till kommunens bygg- och miljönämnd. Markberedning inom skogsbruk såsom harvning, stubbrytning och andra liknande åtgärder kräver tillstånd av kommunens bygg- och miljönämnd. Manuell och motormanuell skogsavverkning som inte utgör trakthyggesbruk är undantaget tillståndsplikten.

§10 Övrig verksamhet

Primär skyddszon

Etablering av miljöfarlig verksamhet som är anmälningspliktig enligt miljöbalken, förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd eller miljöprövningsförordningen (2013:251) och som innebär risk för förorening av yt- eller grundvatten, kräver tillstånd av kommunens bygg- och miljönämnd.

Allmänt

Information

Även skyddsintresset för vattnet i Indalsälven är stort, då vattentäkten tar en del av sitt vatten via inducerat älvvatten. Någon tertiär zon har dock inte tagits med i denna föreskrift. Kommunen informerar därför om följande som är viktigt för skyddet av Hammarstrands vattentäkt.

Olyckshändelser, spill eller läckage, som utgör risk för vattenförorening ska omgående anmälas av den som orsakat tillbudet eller fått kännedom om tillbudet, vilket framgår av 2 kap. 1 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor samt förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor. Anmälan ska göras till räddningstjänsten, tel. 112, miljönämnden samt vattentäktens huvudman, telefon: 0696/68 20 00.

Miljöbalkens allmänna hänsynsregler gäller generellt och skyddet av vattentäkten ska beaktas även för verksamheter och åtgärder som inte regleras i dessa föreskrifter. Text vid planering, uppförande och förändring av verksamhet som kan påverka vattentäktens kvalitet och kvantitet bör hänsyn tas så att ett långsiktigt skydd av vattentäkten bibehålls.

Det går inte att reglera olyckor på väg via skyddsföreskrifter utan här är det istället viktigt att finns information om hur man ska bete sig vid en eventuell olycka hos Räddningstjänst och Trafikverket. Huvudmannen ska informeras vid olycka inom vattenskyddsområdet.

Övergångsregler

Befintlig verksamhet som är tillståndspliktig enligt dessa föreskrifter ska senast två år efter det att föreskrifterna har vunnit laga kraft lämna in ansökan om tillstånd enligt dessa föreskrifter.

Dispensmöjligheter

Om särskilda skäl föreligger, kan Länsstyrelsen medge dispens från ovan meddelade föreskrifter. Dispens får enligt 7 kap. 26 § miljöbalken meddelas endast om det är förenligt med föreskrifternas syfte. Länsstyrelsen kan då föreskriva särskilda villkor som behövs för att undvika vattenförorening. Vad en ansökan om dispens ska innehålla regleras i 23 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken.

Ersättning

Eventuell ersättning för intrång i pågående markanvändning m.m. regleras i 31 kap 4§ miljöbalken. Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet kan ha rätt till ersättning om föreskrift för vattenskyddsområde innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom berörd del av fastighet. Desamma gäller om mark tas i anspråk. Ersättning utgår dock inte för den ”förlust” som beror på att förväntningar om ändring i markens användningssätt inte kan infrias på grund av skyddsföreskrift. Talan om ersättning eller inlösen förs i mark- och miljödomstolen enligt 31 kap miljöbalken.

Definitioner av förekommande begrepp i föreskrifterna

Anläggning för lagring av och utvinning av värmeenergi eller kyla:

Ett tekniskt system för uppvärmning eller kylning av en byggnad eller annan anläggning.

Arbetsfordon: Fordon som är avsedda för vid verksamhetsutövning, undantaget är fordon som enbart är avsedda för personbefordran. Arbetsfordon kan vara traktorer, lastbilar, transportbilar, grävmaskin, vält m.m.

Arbetsmaskin: Alla maskiner som inte är ett fordon och som drivs med flytande bränsle eller oljor. Arbetsmaskiner kan vara stationära förbränningsmotorer, transformatorer, elverk, arbetsmaskiner för hydraulsystem och smörjsystem m.m.

Avfall: Varje föremål, ämne eller substans som ingår i en avfallskategori och som innehavaren gör sig av med, avser att göra sig av med eller är skyldig att göra sig av med.

Avloppsvatten: Spillvatten eller annan flytande orenlighet, vatten som använts för kylning, eller dagvatten.

Befintlig avloppsanläggning: Med uttrycket befintlig avloppsanläggning avses en anläggning som finns när dessa föreskrifter träder i kraft, med den utformningen och kapacitet som anläggningen då har. En avloppsanläggning som renoveras på grund av uppförandet av en komplementbyggnad eller annan om eller tillbyggnad enligt Plan- och bygglagens definition anses inte utgöra en ny anläggning. En avloppsanläggning som renoveras i syfte att öka dess kapacitet för en småhusenhet, dvs en - eller tvåbostadsenhet eller ett fritidshus enligt Plan- och byggtermer 1994, TNC 95 anses inte vara en ny anläggning. Det skall noteras att det finns andra relevanta regleringar (tex SFS 1198:899 om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd) utöver de som anges i dessa föreskrifter. Vid en renovering av en befintlig avloppsanläggning med syfte att öka dess kapacitet i samband med att fastighetstypen, enligt Skatteverkets definitioner, ändras anses vara en ny anläggning.

Befintlig verksamhet: Med uttrycken befintlig verksamhet och befintlig anläggning avses verksamhet eller anläggning som pågår respektive finns när dessa föreskrifter träder i kraft, med den utformning och omfattning som verksamheten eller anläggningen då har.

Borrning: Borrning i jord och berg avser tex arbeten för att nedlägga ledningar, utföra markundersökningar eller liknande. I praktiken blir borrning för uttag av värme och/eller kyla förbjudet då sådan anläggning inte får uppföras i enlighet med §8.

Deponi: Plats för uppläggning och förvaring av avfall på marken, där avfall förvaras under längre tid än ett år.

Djurenheter: Med djurenheter avses t.ex. en mjölkko eller en häst, eller 10 får. Djurenhet definieras enligt förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet.

Djurhållning: Med djurhållning avses hållande av nötkreatur, häst, get, får eller svin, samt av pälsdjur eller fjäderfä som inte är sällskapsdjur. Med djurhållning avses sådan djurhållning som regleras i förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Farligt avfall: Avfall som i avfallsförordningens bilaga 3 anges med en asterisk (*).

Fordon: Varje motordrivet transportmedel som kan framföras på mark, vatten eller is.

Förorenade massor: Massor från ett område som är förorenat och vars föroreningshalter påtagligt överskrider lokal eller regional bakgrundshalt.

Hantering: En verksamhet eller åtgärd som innebär att en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara tillverkas, bearbetas, behandlas, förpackas, förvaras, transporteras, används, omhändertas, destrueras, konverteras, saluförs, överläts eller är föremål för något annat jämförbart förfarande. Tillfällig hantering av brandfarliga vätskor eller spilloljor regleras genom andra bestämmelser. Från den 1 januari 2022 gäller att den som inom ett och samma vattenskyddsområde under minst fem dagar under en sammanhängande trettiodagarsperiod avser att hantera mer än totalt 150 liter brandfarliga vätskor eller spilloljor i lösa behållare ska senast fyra veckor innan den första hanteringen inleds skriftligen informera tillsynsmyndigheten enligt NFS 2021:10, ”Naturvårdsverkets föreskrifter om skydd mot mark- och vattenförorening vid hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor”. Föreskriften gäller inom hela skyddsområdet.

Husbehovstäkt: Med en husbehovstäkt menas en täkt (till exempel grus-, sand- eller bergtäkt) som är avsedd enbart för markägarens husbehov inom den egna fastigheten/brukningsenheten. Materialet som bryts kan till exempel användas för att underhålla en väg eller bygga om ett hus. Det får inte avyttras eller på annat sätt utnyttjas kommersiellt.

Hushållsbruk: Icke yrkesmässig användning för hushållsändamål.

Hushållspillvatten: Bad-, disk-, tvätt- och klosettwater.

Infiltrationsanläggning: Anläggning där avloppsvatten infiltreras till jorden via rör eller liknande.

Kemiska bekämpningsmedel: Avser en kemisk produkt som är avsedd att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, orsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom i enlighet med 14 kap. 2 § MB. Bekämpningsmedel regleras även genom andra bestämmelser. Från den 1 oktober 2021 gäller förbud mot växtskyddsmedel bland annat på tomtmark för bostadshus och på krukväxter i hemträdgårdsmiljö enligt förordning 2014:425 om bekämpningsmedel.

Kemisk produkt: Avser ett kemiskt ämne eller en blandning av kemiska ämnen som inte är en vara enligt 14 kap. 2 § MB.

Lös behållare: Flaska, burk, dunk, fat eller annan flyttbar behållare.

Materialtäkt: Täkt av berg, torv eller andra jordarter, där material säljs eller på annat sätt utnyttjas kommersiellt.

Mindre grävarbete: Markarbete av mindre omfattning som sker inom fastighet. Mindre grävarbete kan vara grävning för fundament, flaggstång eller friggebod, markberedning för garageuppfart, plattsättning, stubbrytning av enstaka träd som ej ingår i skogsbruk, uppgrävning av block eller liknande verksamheter om markytan som påverkas är mindre än 50 m² och till ett djup mindre än 50 cm.

Motormanuell skogsavverkning: Avverkning med handhållen motorsåg.

Rena massor: Rena massor är jord, lera, sten och makadam som inte förorenats av andra ämnen eller massor, eller som i sig själva inte innehåller miljö- och hälsoskadliga ämnen.

Skogsavverkning: Omfattar gallring och slutavverkning. Manuell och motormanuell röjning där gagnvirke inte tas ut är inte skogsavverkning.

Trakthyggesbruk: Skogsbrukssätt som innebär att man fäller och sedan etablerar en ny generation träd samtidigt i beståndet.

Utvidgning av befintlig tillståndsgiven energianläggning:

Bergvärme: Inrättande av ytterligare borrhål så att antalet totalt sett blir fler än befintligt antal. Exempelvis genom att behålla befintligt borrhål och ta ytterligare ett borrhål i drift.

Ytvattenvärme och jordvärme: Väsentlig ökning av längd på kollektorslangen, dvs ökning av mer än en femtedel av slangens längd.

Växtnäringsämnen: Naturgödsel, handelsgödsel, avloppsslam och liknande med syfte att höja växtproduktionen.

Yrkesmässig: Såväl fysiska som juridiska personer kan bedriva yrkesmässig verksamhet. En verksamhet som har en viss omfattning och varaktighet, samt ett objektivt fastställbart vinstsyfte och är av självständig karaktär anses vara yrkesmässig. Samtliga av dessa fyra kriterier måste vara uppfyllda för att något ska kunna betraktas som yrkesmässigt. Verksamheten behöver dock inte vara vederbörandes huvudsysselsättning. Kravet på vinstsyfte markerar gränsdragningen mot hobbyverksamhet.

Återfyllning: Avser återfyllning av massor på samma plats och med samma och/eller likvärdiga massor.

Ändring av befintlig tillståndsgiven energianläggning:

I begreppet ändring ingår att:

Bergvärme:

- ersätta ett eller flera befintliga borrhål med lika många nya samtidigt som befintliga borrhål tas ur drift, dvs antalet borrhål ökar inte.
- fördjupa ett borrhål, ersätta ett befintligt borrhål med ett nytt djupare borrhål
- byta ut eller genomföra åtgärder på befintlig utrustning, t.ex. byta ut kollektorslang, åtgärda skadad slang m.m.

Att byta ut installationer ovan mark såsom värmepump räknas inte som en tillståndspliktig ändring enligt dessa föreskrifter.

Ytvattenvärme och jordvärme:

- Byta ut eller genomföra åtgärder på befintlig utrustning, t.ex. byta ut kollektorslang och att åtgärda skadad kollektorslang.

Att åtgärda förankring av kollektorslang eller att byta ut installationer ovan mark såsom värmepumpen räknas inte som en tillståndspliktig ändring enligt dessa föreskrifter.

Dessa föreskrifter träder i kraft den 10 juni 2024.

På Länsstyrelsens vägnar

MARITA LJUNG

Jenny Nääs
(Djur- och miljöenheten)